

10.12.2015.

Ladislav Babić

Jesu li Darwin i Einstein krivi?

Općenito, ljude možemo podijeliti – naime, evolucija ih je podijelila – u tri grupe. *Revolucionare* (prevladavajuće [utopijskog](#) - ali ne utopističkog! - karaktera), *pragmatičare* (sami bi se nazvali realistima) i *ovce* (s izraženom prilagodljivom povodljivošću i osjećajem samoodržanja); dakako, ne inzistirajući na striktnom razlikovanju kako mnogi shvaćaju svaku statističku činjenicu. Prvi, na ma kojem od društvenih, prirodnih ili tehničkih područja djelovali, uviđaju temeljem općeg uvida i svojih spoznaja, potrebu mijenjanja područja u kojem djeluju, te cijeli život posvećuju tom cilju. Uspješke slavimo, ostale krčitelje puta čuvaju prašnjave knjige među koje relativno rijetki zavire. Pragmatičari, uviđajući ogromno ljudsko stado (ovce) koje mogu strigati i musti, nastoje rezultate prethodnih iskoristiti, a poticaj im je vizija novčane koristi i boljeg života (jer vizije revolucionara ne posjeduju), uglavnom za sebe i svoje bližnje (neki će ustrajati u tvrdnji da je upravo taj egoizam pokretač ljudskog napretka). Ovce, većinski ostatak ljudskog stada, uglavnom žive od mrvica koje se prosipaju prilikom gozbi prethodnih, bilo slučajno ili namjerno bačene pred njih kako bi se osigurala poslušnost gomile. Naime, zato su i ovce; jedan od njenih kvaliteta je izraziti sjećaj za smjer vjetra koji puše i preokretanje kabanice prilikom njegove promjene, što podrazumijeva

mijene političkih shvaćanja, moralnih normi, merkantilističkih navika i slično. Prilagodljivost, kratko rečeno. Potonji, bilo da sami izvrću istinu, bilo se pokoravaju njenu izvrtanju od strane pragmatičara, znajući da je "*bolje robovati nego grobovati*" – počivati tamo kuda tek vrlo rijetki dobrovoljno odlaze. U ogromnoj većini ljudske populacije, intelektualno nesvijesni snage kojom mogu preokrenuti vlastiti položaj, oni su najbolji čuvari poretka koji ih drži u "toru", eufemistički često nazivanom *društveno-ekonomsko-politički sistem*. Dok prve dvije skupine spomenute podjele potječu iz intelektualno najnaprednijih dijelova *Gaussove krivulje*, dotle ovce tvore čisti, mediokritetski prosjek. Svakako, s obzirom na postojeće fluktuacije u prirodi i društvu, mogući su prijelazi iz grupe u grupu (uglavnom od strane malobrojnih ovaca koje su - obrazovanjem ili/i nenadanim prosvijetljenjem - shvatile da u svom bitisanju koriste beznačajni dio potencijala ljudske vrste), u središnju skupinju sastojću se uglavnom od "*eksploatatora čovjeka po čovjeku*", čemu će naći (kako ćemo vidjeti) i teorijsko obrazloženje. Za prijelaz među revolucionare bilo koje vrste, potrebne su više kvalitete od obrazovanja samog.

Svaka od jedinki ljudskog roda, sem intelektualnih posjeduje i druge kvalitete (etičke, emocionalne, estetske,...) i svakoj se učini – kad stane sred poljane u vedroj noći – da se nalazi u centru svemira. Odatle, posebno spomenutim ovcama (koje toga baš i nisu svijesne) i pragmatičarima (koji takvu spoznaju koriste za upravljanje stadom), osjećaj da upravo one posjeduju svu istinu svijeta (subjektivizam) te su predodređeni razotkriti je ostatku svoje braće. Onda oni nameću (milom ili silom) vlastitu "istinu" kao jedinu (apsolutnu), ma kako konfuzna, primitivna ili smiješna bila, ili pak ne priznaju nikakvu obavezujuću istinu, divaneći kako svatko ima svoju, te su one navodno sve ravnopravne i ovisne samo od gledišta (intelektualnog ishodišta) s kojeg se posmatraju. Zanimarimo li na trenutak trenutnu evolucijsku nesposobnost ljudske vrste da se nosi s epistemološkim (spoznajnoteorijskim) problemima, čini se da veliki dio kaosa u kojem pliva čovječanstvo potiče od triju razloga: upravo spomenute nesavršenosti, sposobnosti elita da – donekle je shvaćajući – istu koriste za čobanovanje stadom u vlastitu korist, i istine same. Naime, postoji li *apsolutna istina*, ne po ljudskoj definiciji već sama po sebi? Ako već i bitišu *stvari po sebi* (Kant), praktički je

nemoguće izbjeći nesposobnost njihove spoznaje, uslovljeno postojanjem spoznavatelja samog i njegovih ograničenja. Čovjeka, koji u opisima svojih saznanja mora prevladati subjektivizam, ali i vlastite definicije koje se kad-tad pokazuju nedostatnima. Teološki gledano, apsolutna istina nepobitno postoji, njen uzrok i spoznavatelj istovremeno je - *Bog* sam. Ovcama koje hodočaste hramove svih vrsti svjetskih religija, ova definicija je sama po sebi nepobitna, dovoljna za njihove intelektualne domete i potrebe, bez obzira što se bazira na metafizičkom entitetu za kojeg – sem ljudske mašte i atributa kojima ga ista snabdijeva – ne postoji ni jedan jedini provjerljiv razlog. Uostalom, dvoje li ovce oko toga s čega moraju pasti travu ili zašto ih svako malo šišaju do gole kože? Drugi je pristup mnogo ozbiljniji, no mogli bismo ga ukratko sažeti pjesmicom:

Istina

(„Istina je bog“, Gandhi)

*Ono što jeste onakvo kakvo jeste,
i nikakvo drugačije ne može biti.*

Ona je bog. K njoj bezbrojne, samotne ceste vode.

Sto ruku rašomon-Šive, ka jedinstvenoj biti.

Naime, stvari se mogu desiti na nebrojeno mnogo načina, s većom ili manjom vjerojatnošću (čemu svjedoči i kvantna fizika), ali kad se jednom dogode, dese se na jedan jedini, jedinstveni način – spoznaja kojega, kad bi nam bila dostupna, je apsolutna istina o toj stvari. Činjenica (istina) je „*ono što jeste onakvo kakvo jeste, i nikakvo drukčije ne može biti*“, a osnovno je protumačiti iz kojeg razloga to „*jeste kakvo jeste*“ i zašto „*nikakvo drukčije ne može biti*“. Čovjek, naravno, nije *Bog*, pa mu ni svi elementi događaja nisu dostupni, ali to niukoliko ne ide u prilog

tvrdnji da su sve subjektivne istine jednakovrijedne. Svakodnevno, širom svijeta, po medijima; novinama, televizijama, portalima, blogovima, komentarima članaka ili naprosto u ličnom razgovoru, mnoštvo neobrazovanih ovaca se upinje svojom vlastitom "istinom" oboriti spoznaje revolucionara sviju vrsta, rukovodeći se samo toplinom govana u koje su uvaljani i ne bi je se htjeli riješiti, svojim arogantnim neznanjem kojega niti svijesni nisu, i ličnom utopijom uglavnom povezanom s "američkim snom"; materijalnim napredovanjem unutar skupine u kojoj će i dalje ostati ono što i jesu - ovce. Bogate ovce, doduše, što ponekima može dozvoliti prijelaz u spomenutu skupinu pragmatičara, šišača stada iz kojega i sami potiču. Revolucionari mijenjaju svijet, a pragmatičari ga nastoje uz pomoć indoktrinirane većine što dulje inertno održavati u stanju korisnom po sebe sama. U tome im pomažu dvije stvari. Od svojih animalnih predaka naslijeđen nagon samoodržanja, i mentalna nesposobnost većine (kao trenutni stadij razvoja prosjeka) da čak i relativnu istinu (ona je različita od subjektivne istine, koja je najčešće tek obično uvjerenje, vjerovanje, praznovjerie,...., bez ikakve čvrste potke), shvati u cjelokupnom razvojnom i aktuelnom kontekstu. Tome itekako doprinosi linearnost utopijskih aproksimacija, prirođena prosječnom ovčijem, i u manjem obimu duhu pragmatičara (revolucionari su u tome uglavnom izuzetak).

Kad je *Bog* – govorim o zapadnjačkom, povijesnom kontekstu nakon prevlade kršćanstva – bio "*bog i batina*" čija je riječ bila "*alfa i omega*" čobanovanja pragmatičara sa svojim stadom; ona je po sili sile ("relevantnih" tumača), predstavljena kao apsolutna istina o bilo kojoj stvari kontradiktornoj interesima voditelja na stranputice. A njih su zapisali u svojim "svetim" knjigama, početnicama vladarima za upravljanje i ovcama za povinovanje svojim pastirima. Svi smo mi na neki način započeli kao ovce, jedino je sito evolucije tijekom eona napravilo probir među nama, podijelivši nas na neformalne skupine spomenute u početku, što je i uzrok postojanja triju vrsta (ispreplićućih se) etika koje čekaju da se spoje u jednu, općeljudsku. *Etiku revolucionara, etiku pragmatičara i onu koja pripada ovcama*. Razliku među njima često je moguće naglasiti riječju *licemjerje, hipokrizija, himbenost, podlost,...* Pa 86% hrvatskih katolika i isti red veličine muslimanskih, pravoslavnih, protestantskih, budističkih i inih evolucijskih grešaka razbacanih širom svijeta, bez naročitih problema prolaze kroz "[ušicu igle](#)", kako

"onog" tako i ovog svijeta - naročito kroz vrata hrvatskog pravosuđa - na nastavak mužnje podatnog stada. Nakon *Darwinove* objave *teorije evolucije*, te početnih napada i izopćenja (danas bi to bile terorističke likvidacije) njenog tvorca, pametniji pragmatičari uočise kako je ona zapravo "*bogom dano*" opravdanje poretka koji nastoje inaugurirati na *Zemlji*. Pa *darwinizam* proširise u *socijaldarvinizam*, istovremeno iz svih oružja pucajući po pokušajima inteligentnijeg i nadasve humanijeg tumačenja stanja raslojenosti ljudskog društva (*marksizam*). Tako da je postalo sasvim prirodno – u umovima predatora i onih koji sanjaju da se uključe u njihov krug – da netko teži milijarde dolara, a drugi (neradnik, nego tko bi!) krepava od gladi u *Somaliji* ili *Etiopiji*. Sve usklađeno sa božjom rječju, jašta! I sad, kad većina jauče tek dok lično ostane bez sredstava za život, a bombe padaju izravno po njoj (*Sirija, Afganistan, Irak* ili *Libija* su na "drugoju" planeti!), nije li jasno da - makar opravdanja radi – moramo očuvati teorijske osnove svog nemorala? Potom je došao, ili ga sam *Svevišnji* poslao – *Einstein!* Njegova *teorija relativnosti*, sasvim krivo shvaćena od laika – čemu je kumovao i njen naziv - namah je prihvaćena od ovčica širom svijeta, na veliko zadovoljstvo njihovih pragmatičnih pastira. Konačno, sve ti je to - brajko moj – relativno! Moja istina ravnopravna je *Einsteinovoj*, pa može li onda čuditi da bulumenta ovaca za koje nije poznato (nije li?) kako su uopće završili osnovnu školu, na "istoj nozi" diskutira sa revolucionarem obarajući njegove teorije sve u šesnaest! Doduše, u svakodnevnom životu bez ikakve primisli koristeći posljedice njegovih istraživanja, ali uobraženo oponirajući znalcima svijuju vrsta, na svim stručnim i laičkim područjima. Možete li očekivati od nedoučenih i evolucijski nesavršenih produkata prirode, da uvide kako teorija relativnosti sadrži bar jednu apsolutnu istinu (uvijek istu brzinu svjetlosti za sve promatrače širom vasiona), i još dublje – njene osnove počivaju na još većoj apsolutnosti: prirodni zakoni su jednaki, bez obzira na prostorni ili vremenski položaj promatrača u svemiru! Tek njegovo stanje gibanja dovodi do formalnih razlika, koje se mogu usuglasiti određenim matematičkim transformacijama, te tako dovesti do istovjetne spoznaje najdubljih zakona za svakog od njih. Što će reći, da ne diktiraju subjektivne "istine" oblik zakona, već upravo obrnuto – on (u principu) obavezuje razmatranja i zaključke pojedinaca. Naravno, ne dirajući na intimnom planu slobodu osoba da vjeruju štogod im volja. Vrlo je neobično da upravo oni koji se protive takvom zaključku, inzistiraju na tome da su pravni zakoni (bez obzira na prečestu njihovu

nepravедnost i nakaradnost) obvezni za sve članove društva, i pritom ih uopće ne muče pitanja individualne slobode! Čudno s logičke strane, jer ti zakoni uglavnom vrše funkciju očuvanja sustava povoljnog po vladajuću elitu (u ekstremnom obliku uobičajenog motom "*red, rad i stega*"!).

Daklem, da rezimiramo. Ovce širom svijeta, uz svesrdnu podršku svojih pragmatičnih pastira, podupiru dvije – ni na koji smisleni način – proširene teze prirodnih znanosti u društveno tkivo. *Borbu za opstanak i relativnost istine*, s namjerom da se stvori što veća konfuzija u tumačenju društvenih procesa i omogući što većem broju ovaca argumentiranje, kojim - ni ne shvaćajući, na beskrajno zadovoljstvo vlastitih pastira - samo ojačavaju vlastiti status pripadnika stada. Daleko od spoznaje zajedničke kršćanstvu i inim religijama te marsksizmu, da je ljudskom društvu najbitnija općeljudska, suvremenohumanistički shvaćena (a ne ona parcijalna, [protestantska](#), naročito [radna](#)) etika. No, što zna ovca da prije ili kasnije završi na ražnju? Pa, valjda je zato i stvorena! Kad te okreću nad laganom vatricom, kasno je za kajanje.

P.S.

Jasno da je napredak relativan: bolje biti kmet nego rob, ili eksploatirani radnik no kmet. Kao što je bolje da vas pendreciram na demonstracijama kontra bilo čega, nego da pucam na vas. Tko pak je zadovoljan kmetstvom, eksploatacijom, pendreciranjem, „bogom danom“ etikom koju sistemi nameću stadu ustrašenom od njena promišljanja, i vlastitom trpeljivošću da sve to podnosi očekujući promjene od drugih (očekivanog *Spasitelja*, ako već ne iz vlastitih redova), nemajući viziju slobode ličnosti, i nije ličnost nego – ovca. O njima sam, uglavnom, i divanio.

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>